

Ольга КОВАЛЕНКО, консультант із питань
бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗА ЯКИМИ КРИТЕРІЯМИ ВИЗНАЧАЮТЬ РИЗИКОВІ ОПЕРАЦІЇ

Із цієї статті ви дізнаєтеся: що змінили в критеріях, за якими моніторяться операції платників ПДВ.

Що можна зробити на практиці: уникати ризикових операцій.

Якщо платник не має позитивної податкової історії, а його ПН/РК відповідають хоча б одному з критеріїв ризиковості операцій, вони будуть заблоковані.

? *За якими критеріями операція визнається ризиковою?*

Як і раніше, є 6 критеріїв ризиковості здійснення операцій. Але тепер вони наведені в додатку 3 до Порядку № 1165/1 (див. на с. 54 цього номера), тобто затверджені постановою КМУ. Порівняємо їх з попередньою редакцією, зареєстрованою ДФС у листі від 07.08.19 р. за № 1962/99-99-29-01-01 і введеною в дію з 08.08.19 р. (далі – Критерії № 1962).

Відразу скажемо, що критерії – наші «старі знайомі», вони залишилися майже без змін.

Критерій 1. «Пересорт»

Нагадаємо, «пересортом» податківці називають схему, у результаті якої кінцевий бенефіціар (реальне підприємство), що бажає мінімізувати податки, через ланцюжок посередників отримує податковий кредит. Причому на той товар (або групу товарів), який відповідає специфіці його діяльності. Наприклад, при імпорті до України це був інший товар, імпортер продав його за фактом за готівку, а за документами – передав посередникові. І далі «схемний» податковий кредит пішов за ланцюжком посередників. Уважається, що кількість товарних позицій, які використовуються в таких схемах, обмежена категорією кінцевого споживання. Тому до бенефіціара через так званий пересорт доходять потрібний йому товар (докладніше див. Інформаційний лист № 5 на сайті ДПС за посиланням: <https://www.tax.gov.ua/broshuri-ta-listivki/410035.html>).

На боротьбу проти таких схем і спрямований перший критерій. Як і раніше, він багаторівневий.

Цьому критерію операція відповідає, коли виконуються **одночасно три нижченаведені умови**. А саме коли:

- товар/послуга з ПН, поданої на реєстрацію, **не зазначені** в Таблиці даних як такі, що поставляються (виготовляються) на постійній основі;
- обсяг товару/послуги, зазначений у ПН/РК на плюс, становить не менше від величини залишку, який розраховується як різниця між обсягом придбання (увезення) такого товару/послуги, зазначеним у вхідних ПН/РК та МД, збільшеним в 1,5 разу, і обсягом їх постачання. Для розрахунку беруться придбання/постачання за період починаючи з 01.01.17 р. (в обсягах не враховуються постачання товарів/послуг з пільгою і нульовою ставкою ПДВ);
- у розрахованому залишку більше **50 %** «ризикових» груп товарів, визначених ДПС (див. Перелік, затверджений наказом ДПС від 03.02.20 р. № 67, далі – Перелік № 67).

Увага, зміна! А в Критеріях № 1962 у залишку повинно було бути більше 75 % «ризикових» груп товарів, щоб операція могла потрапити до ризикових.

У якому випадку операція може відповідати цьому критерію?

Це можливо, наприклад, якщо платником не подавалася (не була прийнята податковою) Таблиця даних, якщо на вході і на виході товари з різними кодами УКТЗЕД, причому в залишку переважно ризикові – з Переліку № 67, і при цьому або націнка у платника становить більше 50 %, або

багато чого придбавається у неплатників ПДВ, або «націночна формула» спрацювала через значну суму неотоварених передоплат.

Критерій 2. Алкоголь і тютюн без ліцензії

Операція вважається ризиковою при постачаннях алкогольно-тютюнових виробів товарів без наявності ліцензії. Цей критерій не змінився. А без ліцензії постачальник може залишитися, якщо, наприклад, вчасно не переоформлена або анульована ліцензія.

Критерій 3. Пальне без реєстрації платником

Цей критерій теж не змінився. Ризиковою за цим критерієм операція може бути визнана, якщо подати на реєстрацію ПН/РК, де в номенклатурі зазначено пальне з пп. 215.3.4 ПК, але постачальника немає в Реєстрі платників акцизного податку з реалізації пального.

Критерій 4. Заміна номенклатури на незвичайну

Тут теж немає змін. РК, складений на отримувача – платника ПДВ, може потрапити під блокування, якщо заміна номенклатури передбачає зміну перших чотирьох цифр коду УКТЗЕД товару або перших двох цифр коду послуг, а товари/послуги не зазначені в Таблиці даних як такі, що поставляються на постійній основі.

Критерій 5. Повернення того, чого немає в залишку

І цей критерій не новий. РК на мінус, складений на отримувача – платника ПДВ, може потрапити під блокування, якщо сума компенсації за ним виявиться більшою від різниці між обсягами придбання і постачання одних і тих самих товарів/послуг в отримувача. Тут усе зрозуміло, якщо порівнювати кількість. Не можна повернути те, чого немає в залишку. Але в критерії йдеться про суму, тому ймовірно, що під такий критерій операція може потрапити випадково.

Критерій 6. Підозріле повернення від неплатника

Якщо ПН на неплатника ПДВ була зареєстрована в ЄРПН без порушення строків реєстрації, а РК на мінус до неї поданий на реєстрацію після закінчення 14 календарних днів після дати складання ПН, то це ризикова операція. Критерій теж не поміняли.

Цей термін наводить на думку про 14-денний строк із Закону від 12.05.91 р. № 1023-XII «Про захист прав споживачів», передбачений для повернення фізособами товарів, які їм не підійшли. І, як і раніше, виникає запитання, чому ризиковими вважаються повернення від будь-яких неплатників (адже серед них не тільки кінцеві споживачі) або, наприклад, повернення (коригування ціни) бракованих товарів пізніше цього строку.

ВИСНОВКИ

Як бачимо, критерії ризиковості операцій практично не помінялися, хіба що під пересорт може потрапити більше ПН/РК за рахунок попадання в залишок «ризикових» груп товарів у частці між 50 % і 75 %. Додатна податкова історія, як і раніше, рятує від блокування ПН/РК, навіть якщо операція підпала під критерії ризиковості.

Але потрібно пам'ятати, що коли податківці визначають вашу господарську операцію як ризикову, то ви можете потрапити під критерії ризиковості платника. З таким «ярликом» блокують усі ПН/РК, що підлягають моніторингу. Якщо вам надішлють про це рішення за формою додатка 4 до Порядку № 1165/1, тоді доведеться проходити ще одне «виправдовувальне коло» з поданням пояснень, документів, а можливо, і з адміністративним та/або судовим оскарженням. Докладніше див. на с. 20 цього номера.